

By Your Blood Shall You Live

מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה ה

והיה לכם למשמרת וגו'
מפני מה הקדים הכתוב לקיחתו של פסח לשחיטתו ארבעה ימים
היה רבי מתיא בן חרש אומר הרי הוא אומר ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת דודים (יחזקאל
טז ח) הגיע שבועתו שנשבע הקב"ה לאברהם שיגאל את בניו ולא היה בידם מצות שיתעסקו בהם
כדי שיגאלו שנאמר שדים נכוננו ושערך צמח ואת ערום ועריה וגו' ערום מכל מצות
נתן להם הקדוש ברוך הוא שתי מצות דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שיגאלו
שנאמר ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגומר
ואומר גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור אין מים בו (זכריה ט יא)
לכך הקדים הכתוב לקיחתו של פסח לשחיטתו ד' ימים שאין נוטלין שכר אלא על ידי מעשה

Mekhilta d'Rabi Yishmael: Bo-- Mesecheta d'Piskha 5

"And ye shall keep it..."

Why did Scripture require that the paschal lamb be taken four days before its sacrifice?

R. Matia b. Heresh states: Behold, it says "Now when I passed by thee, and looked upon thee, and, behold, thy time was the time of love (Ezek. 16:8)." The time arrived for The Holy One to fulfill the promise made to Abraham that He would redeem his sons, but they had no *mitzvot* to busy themselves with in order that they might be redeemed!

As it says, "[T]hy breasts were fashioned, and thy hair was grown; yet thou wast naked and bare (ibid. v. 7);" that is, nude of all of the *mitzvot*. The Holy One gave them two *mitzvot*: that of the paschal blood, and that of the circumcision blood, that they should busy themselves with them in order that they be might be redeemed. As it says, "And when I passed by thee, and saw thee wallowing in thy blood, I said unto thee: In thy blood, live; yea, I said unto thee: In thy blood, live... (ibid., v. 6). " And furthermore it says "As for thee also, because of the blood of thy covenant I send forth thy prisoners out of the pit wherein is no water." (Zach. 9:11).

Therefore Scripture required that the paschal lamb be taken four days before its sacrifice: for we are rewarded only through action.

שו"ת רדב"ז חלק ג סימן תקמו

שאלת ממני אודיעך דעתי: מה נשתנה חמץ בפסח מכל איסורין שבתורה שהחמירה עליו תורה להצריכו בדיקה ושרוף וכלה וגם ביטול והוסיפו חכמים להצריכו בדיקה בחורין ובסדקין ולחפש אחריו ולשרש אותו מכל גבוליו ועבר עליו בבל יראה ובל ימצא ואסרוהו בכל שהוא ואינו מתבטל כלל וחומרות כאלו לא נמצאו בכל האיסורין שבתורה דאי משום דאית ביה כרת הרי חלב ודם ואי משום דאסור בהנאה הרי כלאי הכרם ושור הגסקל וכמה איסורי הנאה שלא החמירה תורה בהם כ"כ. ואי משום דלא בדילי מיניה כולי שתא הרי יין לנזיר דלא בדיל מיניה והחדש דלא בדילי מן התבואה כולה שתא ולא חמירא כולי האי תשובה: שני דברים נאמרו בתשובת דבר זה

אחת שלא נמצאו בכל האיסורין שבתורה שיצטרפו בו כל ג' תנאים הללו שהוא איסורי הנאה והוא בכרת ולא בדילי אינשי מיניה כולה שתא אלא חמץ בלבד וכיון שיש בו החומרות הללו החמירה עליו תורה חומרות אחרות ובאו חכמים והוסיפו חומרות על חומרות כמו שעשתה התורה ותו דחמץ בפסח הוי כדבר שיש לו מתירין שהרי איסורו תלוי בזמן ואחר ימי הפסח יהיה החמץ מותר ואע"פ שזה החמץ שהוא מבער אי אפשר שיהיה לו היתר אלא א"כ יעבור בבל יראה ובל ימצא סוף סוף הא איכא חמץ שיהיה מותר לו דהיינו אותו שלא עבר עליו. וק"ל עליה דהאי טעמא נהי דסגי האי טעמא לענין דאפילו באלף לא בטל כדבר שיש מתירין דאמרינן דאפילו באלף לא בטיל אבל לחפש אחריו ולשרפו ולהוציא מרשותו לא ידענו למה. גם על הטעם הראשון יש לי קצת גמגום ומי עדיף מע"ז דאמרה תורה ולא ידבק בידך מאומה מן החרם וכל המודה בו ככופר בכל התורה כולה ולא מצינו שהצריכה תורה בה בדיקה וביטול אלא שבארץ ישראל מצוה לרדוף אחריה עד שנאבד אותה מארצנו אבל בח"ל אין אנו מצויין לרדוף אחריה אלא כל מקום שנכבש אותו נאבד את כל עכו"ם שבו עכ"ל הרמב"ם מ"מ הרי אתה רואה שלא החמירה תורה בעכו"ם כמו בחמץ הילכך עדיין צריך טעם ועל כן אני סומך על מה שאמרו רז"ל במדרשות כי חמץ בפסח רמז ל"צה"ר והוא שאור שבעיסה ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו ואפילו כל שהוא לא בטיל והרי זה אמת ונכון

Responsa of Radbaz (R. David b. Zimri, 15th c. Egypt) 3:546

You asked me, On what basis [*Mah Nishtanah*] is *hametz* on Passover considered to be different from all other prohibitions of the Torah, resulting in its exceedingly severe treatment ?! [For] the Torah requires searching for it, and burning and destroying it, and nullifying it, while the Rabbis added the requirement to [further] search [e.g. in holes and cracks]...and to uproot it from all one's property; and one may not see nor find [her own *hametz*]; and they prohibited it even in minute amounts...! Stringencies such as these we do not find in any prohibition in the Torah...

Reply: Two things are said regarding this matter.

A) This is the only prohibition which combines three [severe] factors, to wit, it is prohibited even to benefit from *hametz*, and its punishment is *kareth*, and people are not used to the prohibition [for *hametz* is permitted all year long]...

B) Furthermore, the prohibition of *hametz* is one which has the possibility of

R. Jon Kelsen

jkelsen@drisha.org

being released, for its prohibition is time dependant, in that *hametz* is permitted after Passover.

And yet, I have difficulties with this second answer...and I am also intuitively uncomfortable with the first answer, for is this prohibition more severe than that of idolatry?! And yet we do not find that the Torah required us to search out idols and nullify them...

Therefore, I rely on that which the Rabbis said in *midrashim*: *hametz* on Passover is a hint of the evil inclination (*remez l'Yetzer haRa*), and it is the 'leaven in the dough.' Thus, one must totally chase it away, and search it out of all hiding places in one's mind; and it is not considered negligible, even in minute amounts.

This is true and correct...

